

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله تک‌نگاشت‌های
الگوی اسلامی ایران پیشرفت

شاخص‌های سلامت خانواده در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی:

باید در طراحی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
بر چهار عرصه‌ی فکر، علم، معنویت و زندگی تکیه شود
که در این میان، موضوع «فکر» بنیانی‌تر از بقیه‌ی عرصه‌ها است

در دیدار اعضای شورای عالی
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۱۳۹۱/۱۲/۱۴

سرشناسه	: احمدی، خدابخش، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: شاخص‌های سلامت خانواده در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت / نگارش خدابخش احمدی.
مشخصات نشر	: تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، انتشارات الگوی پیشرفت، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۹۸ص: مصور، جدول، نمودار.
فروست	: سلسله تک نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: ۸۳.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۱۱-۹۷-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
موضوع	: خانواده‌ها -- ایران
موضوع	: خانواده‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Islam -- Religious aspects -- Families
شناسه افزوده	: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، انتشارات الگوی پیشرفت
شناسه افزوده	: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ش ۲۳۳الف/۴ HQ۶۶۶
رده بندی دیویی	: ۸۵۰۹۵۵/۳۰۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۲۱۳۷۳

سلسله تک نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت:
شاخص‌های سلامت خانواده در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نگارش: دکتر خدابخش احمدی

(عضو هیات علمی مرکز تحقیقات علوم رفتاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج))

ناشر: نشر الگوی پیشرفت، وابسته به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نوبت چاپ: اول، اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۱۱-۹۷-۵

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

تلفن: ۰۲۱ ۸۸۰۱۴۶۴۸ - ۰۲۱ ۸۸۶۳۴۰۰۸

www.olgou.ir

Email:olgou@olgou.ir

نشانی: تهران، خیابان جلال آل احمد، روبه‌روی بیمارستان شریعتی، شماره ۳
تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است.
مسئولیت دیدگاه‌های بیان شده در این تک نگاشت بر عهده مؤلفان محترم است.

پیشگفتار

تعیین مبانی، ارکان، چارچوب و مسیر پیشرفت کشور در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران باید با مشارکت گسترده و حضور همه جانبه دانشمندان، محققان، نخبگان دانشگاهی و حوزوی و جوانان این مرز و بوم صورت گیرد. به گواه تاریخ و تجارب گذشته، پیشرفتی همه‌جانبه و پایدار خواهد بود که مبانی اسلامی و اقتضائات ایرانی در آن توأمان مورد توجه باشد.

اینک مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در آستانه اتمام سه سال تلاش‌های علمی، تخصصی و فکری درباره پیشرفت اسلامی ایرانی، برگزاری نشست‌های علمی و تخصصی، تاسیس اندیشکده‌های مرکز، انتشار صدها مقاله ارزشمند و تهیه نقشه راه تدوین الگو و انجام برخی از مراحل آن، در نظر دارد با هدف تولید دانش و گسترش و تعمیق ادبیات موضوعی در حوزه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، آثاری را به‌صورت تک‌نگاشت‌های علمی فاخر منتشر نماید.

تک‌نگاشت نوشتاری تخصصی و نیمه‌مبسوط است که توسط یک پژوهشگر خبره در یک موضوع خاص نگاشته می‌شود. تک‌نگاشت از نظر حجم و محتوا حد فاصل مقاله و کتاب است و نویسنده با پردازش و تحلیل یافته‌ها و مطالعات تخصصی پیشین و افزودن یافته‌های پژوهشی جدید خود و تحلیل جامع و منسجم آنها افق‌های تازه‌ای را در زمینه مورد بررسی می‌گشاید.

سلسله تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که در مجلدات مختلف منتشر می‌شوند، حاصل تلاش جمعی از استادان، اندیشمندان و محققان دانشگاهی و حوزوی است که مراحل مختلف نگارش، ارزیابی، ویراستاری، تدوین و انتشار را با نظارت متخصصان و اهل فن گذرانده است و در اختیار صاحب‌نظران قرار می‌گیرد. در پایان از مساعدت‌ها و تلاش‌های ارزنده نویسندگان تک‌نگاشت‌ها و داوران و مراکز مختلف علمی و پژوهشی که ما را در تهیه، تدوین و انتشار این سلسله یاری رسانند، تقدیر و تشکر می‌شود. امید است این محتوای علمی بتواند افق‌های نو و روشنی را در پیش چشم متخصصان دانشگاهی و حوزوی بگشاید و هر روز در طی مسیر تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گام‌های بلندتر و استوارتری برداشته شود.

فهرست مطالب

۷	چکیده.....
۸	فصل اول: شاخص‌ها (مفاهیم و کلیات).....
۸	مقدمه.....
۹	تعریف شاخص.....
۱۰	هدف از تعیین شاخص‌ها.....
۱۰	انواع شاخص‌ها.....
۱۲	توسعه شاخص‌های سلامت در جهان.....
۱۵	استفاده از شاخص‌های سلامت در ایران.....
۱۶	چهارچوب مفهومی شاخص‌های سلامت.....
۲۱	سنجش و پایش شاخص‌ها.....
۲۳	ضرورت تعیین شاخص در خانواده.....
۲۶	مفاهیم و معیارهای انتخاب شاخص‌های سلامت خانواده.....
۲۹	فصل دوم: مستندات برای تعیین شاخص‌های خانواده.....
۲۹	مضامین و حیانی.....
۳۰	دیدگاه مقام معظم رهبری در زمینه خانواده.....
۳۸	قانون اساسی.....
۳۸	سیاست‌های کلی «سلامت».....
۳۹	سیاست‌های کلی جمعیت.....
۴۰	سیاست‌های کلی خانواده.....
۴۲	دانش سلامت خانواده.....
۵۰	منشور اندیشکده خانواده.....
۵۱	مبانی خانواده در الگوی اسلامی ایرانی.....
۵۶	فصل سوم: ساختار شاخص‌های خانواده در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.....
۵۷	مفاهیم اصلی خانواده.....
۵۸	تعریف خانواده.....
۵۹	شاخص‌های سلامت خانواده در الگوی اسلامی ایرانی.....
۶۳	نماگرهای سلامت خانواده در الگوی اسلامی ایرانی.....
۶۵	تعاریف.....

۷۵.....	کارکردهای سلامت خانواده در الگوی اسلامی ایرانی.....
۷۷.....	نقش و جایگاه خانواده در پیشرفت و تمدن اسلامی.....
۸۱.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۸۳.....	منابع.....

چکیده

هدف: شاخص‌های سلامت خانواده نماگری برای تعیین وضعیت خانواده بوده و نشان‌دهنده اثربخشی اقدامات و برنامه‌های ارتقاء سلامت خانواده می‌باشد. بنابراین، تعیین شاخص‌های سلامت خانواده یک ضرورت است، تا بر اساس سیاست‌گذاری‌ها، اولویت‌بندی‌ها و برنامه‌ریزی‌های استحکام بخشی نهاد مقدس خانواده یکپارچه شود.

روش: تعیین شاخص‌های سلامت خانواده به روش تحلیلی انجام شد که ترکیبی از روش مرور نظام‌مند، تحلیل محتوا، مرور ادبیات و گروه متمرکز از نخبگان حوزه خانواده بود. برای این کار دو گروه از منابع مورد استفاده قرار گرفت. یک گروه از منابع کتب و مقالات چاپ شده در زمینه خانواده بود که در آن یافته‌ها و دیدگاه‌های مربوط به خانواده مورد بررسی قرار گرفت. بخشی از آن منابع اسلامی بود. گروهی دیگر، متخصصان حوزه خانواده و از جمله اعضای اندیشکده خانواد مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت بود. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از مدل ارائه شده برای تحلیل محتوا استفاده شد

یافته‌ها: در این مجموعه ابتدا مبانی و مفاهیم شاخص‌های خانواده مبتنی بر الگوی اسلامی ایرانی و سپس مستندات مورد استفاده آورده شد که شاخص‌های سلامت خانواده بر آن مبتنی شده است و شامل منابع اسلامی، اسناد بالادستی و منابع علمی و پژوهشی است. سپس شاخص‌های خانواده در الگوی اسلامی ایرانی در چارچوب زیر ارایه شد: تعریف خانواده، شاخص‌های سلامت خانواده، تعیین‌کننده‌های سلامت خانواده، کارکردهای سلامت خانواده، نقش و جایگاه سلامت خانواده در پیشرفت و تمدن اسلامی و جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.

نتیجه‌گیری: در راستای تعیین شاخص‌های سلامت خانواده اقداماتی از قبیل: تصویب، گفتمان‌سازی، نظریه‌پردازی، رصد، سنجش و پایش، ایجاد پایگاه داده‌ها، تجزیه و تحلیل درونی و محیطی و تعیین بار مشکلات و مسایل خانواده لازم است.

واژگان کلیدی: شاخص، خانواده، الگوی اسلامی ایرانی، ازدواج.